

Pòrtic

S'està a punt d'acabar el segle XX i tot està sotmès a un procés de transformació accelerat. Possiblement, mai com en aquests darrers decennis els ciutadans havien sentit tan clara la relativitat de les afirmacions més solemnes o el capgirament dels principis que es podien creure assentats en bases inalterables.

Potser s'havia pogut creure, un cop passades moltes de les cabrioles de la cinquena i de la sisena dècades del segle, que el pensament i la societat havien entrat en una etapa de somnolència i d'assossegament. Però no fou així, i, ara, que s'està a punt d'acabar el segle XX, *tot* es torna a discutir, tant en el camp de les ciències socials com en el marc que semblava inaccessible de les ciències de la natura. I no és, només, que les transformacions afectin solament els ciutadans, com a agents col·lectius de pensament, sinó que afecten realments llurs obres —fronteres, estructures socials, organismes governamentals, formes de lleure...— i, fins i tot, el que es podria entendre com a «espais naturals», per la transformació dels paisatges, degut a la implantació humana, a les vies ràpides de comunicació, a la modificació dels conreus i a la general variació dels fluxos.

I això s'experimenta també, ací, en aquest finisterre oriental peninsular, sotmès, ara, també, a modificacions considerables i en vigílies d'obrir-se a aventures col·lectives noves.

Cal saber entendre aquestes mutacions, el seu sentit i el seu abast, i saber que les idees noves generaran accions noves i estructures diferents i tot un teixit de relacions que ara no es poden suposar. Si, com s'ha dit alguna vegada, la vida de cada dia és un teixit de relacions en moviment, s'ha d'admetre que és un teixit sotmès contínuament a tensions i a reconstruccions, a estripaments i a arranjaments successius.

Sembla que es pot afirmar que aquestes consideracions estaven presents durant moltes de les sessions del Primer Congrés Català de Geografia, que tot just fa pocs dies va cloure les seves tasques.

Durant les sessions hi ha estat dit explícitament i ha quedat expressat de forma implícita en moltes de les intervencions, que cal que, davant d'aquest panorama del món canviant, vertiginosament canviant, la geografia pugui proporcionar idees noves i sàpiga portar el

debat més enllà de les «disputacions emfastidores» dels geògrafs, de les quals parlava Fontenelle, i sàpiga superar la vella entremaliadura del fals debat entre les ciències de la natura i les ciències de l'home, i sàpiga considerar aquest fals debat com un baladí entreteniment d'ociosos.

No ha deixat d'ésser apassionant veure les intervencions repetides que feien referència a la crisi actual de l'entornament, i les intervencions sobre les qüestions dels emplaçaments nous, i sobre les transformacions innombrables que la indústria i l'activitat de l'home està efectuant a tots els punts del territori, transformacions tan ràpides i tan profundes que no és exagerat d'afirmar que es tracta d'una de les revolucions més importants efectuades ací, «d'una de les revolucions més importants en les relacions de l'home amb el propi ambient», per citar unes paraules d'Elisée Reclus.

Ja fa temps que des de les pàgines de «Treballs de la Societat Catalana de Geografia» s'ha demanat el diàleg sincer i obert entre els geògrafs de Catalunya. Ara hi ha hagut l'ocasió d'iniciar-lo i si no s'ha ampliat encara més no ha estat per mancances dels que hi han participat, sinó per la manca de contribució dels que lliurement han decidit de no concórrer-hi.

Evidentment que aquest Congrés no dirà la manera d'acabar amb els dubtes i d'eliminar amb certeses noves les inquietuds que pul-lulen pel camp de la geografia. És cert que *tot* no s'ha debatut i que *tot* no hi ha estat dit. Però el Primer Congrés ha fornit «els elements necessaris per endegar de nou el debat referent als problemes que escometen els geògrafs» i per iniciar converses entre col·legues que amb prou feines es coneixien i entre escoles que viuen apartades les unes de les altres.

Molts ciutadans de llocs diversos han participat en el debat. Es volia que el Primer Congrés fos català, i de debò que ho ha estat: Barcelona, Cerdanyola del Vallès, Girona, Granollers, Lleida, Manresa, Palafrugell, el Prat de Llobregat, Reus, Sabadell, la Seu d'Urgell, Tarragona, Terrassa, Tortosa, Vic i Vilanova i la Geltrú han acollit sessions del Congrés, actes preparatoris o reunions on s'han tractat les conclusions i les propostes d'actuacions futures. En pensar en aquesta tasca que s'ha fet aquests darrers dies (i han estat alguns centenars de geògrafs i d'altres ciutadans que hi han participat), sembla lícit aplicar-li les paraules recents de Racine i de Raffestin que escrivien sobre Suïssa:

«Avui, igual que demà o que demà passat, els ciutadans d'aquest país hauran de posseir una cultura nova de les estructures del seu país per estar preparats per prendre decisions polítiques fonamentades. Si resulta que hem estat útils per ajudar-los a fonamentar alguna de llurs decisions, considerarem que hem assolit la nostra finalitat més enllà de les nostres esperances, ja que hauré demostrat que la geografia és una altra cosa més que aquest inventari que s'ha de refer contínuament.»

El Congrés ha volgut això, ha volgut ésser aquest agulló, ha volgut ésser una invitació a l'esperança i a la reflexió serena, lluny dels personalismes i dels enfrontaments. Segurament, s'ha ratllat la utopia, que «és una manera coherent de somniar el futur», en el moment en què tothom està submergit o engolit en el malson de la limitació individual i de les reticències. Seria el pensar que col·lectivament —ara que s'està a finals del segle XX i és l'època dels canvis vertiginosos— s'ha iniciat el camí que ha de permetre de trobar

valors nous susceptibles de substituir els que s'han mostrat inoperants, incapaços de renovar un aparell gastat per massa sol·licitat des de tants punts diferents i oposats.

* * * *

El Primer Congrés Català de Geografia va permetre, el darrer dia, que el doctor Salvador Llobet estigués, per darrera vegada, presidint uns actes de la Societat Catalana de Geografia, de la qual havia estat president no fa molts anys.

Tothom va poder assistir i comprovar l'esforç del doctor Llobet i va poder constatar la seva voluntat de treball, d'atenció i de sol·licitud.

Les seves paraules d'encoratjament foren colpidores, vingudes d'ell, que necessitava tot el coratge, que mai no li havia mancat, per aguantar el ritme de les sessions.

El doctor Llobet era un dels homes que havien *fet* la geografia de Catalunya i que havia dedicat tants esforços i atencions a la Societat Catalana de Geografia quan en prengué la responsabilitat de la seva direcció en els moments difícils que succeïren la desaparició de Lluís Solé i Sabarís.

Ací no és el lloc, ni encara és el temps, per fer una valoració de la seva obra: La Societat Catalana de Geografia ja dedicarà uns treballs a recordar-lo i a estudiar les seves aportacions. Ara, només cal afegir que la solidesa de la seva obra de professor i d'investigador fou certament remarcable, obra que, en alguns aspectes només ha estat sobrepassada en el pla de la informació i, potser, de la metodologia.

De l'actuació del professor Salvador Llobet, el president de tots, en restarà una exigència de superació, un exemple de perseverància, un interès pels altres, en una entrega de duresa aparent i de cordialitat plena i afable.

* * * *

Encoratjada per l'acceptació que ha tingut el número 25 de «Treballs de la Societat Catalana de Geografia» ofert al Primer Congrés Català de Geografia, la Redacció ha cregut convenient d'obrir una Secció nova en la qual es reimprimiran articles rellevants que són de consulta difícil, ja sigui per haver-se exhaurit les publicacions on van aparèixer, ja sigui per trobar-se en biblioteques especialitzades, i que són articles importants que sembla que es tornen a considerar d'actualitat. Aquest és el cas de l'article amb què en aquest número 27 comença aquesta Secció nova: Es tracta de la reimpressió de l'article de 1982 de la vicepresidenta de la Societat Catalana de Geografia, la professora Maria Dolors Garcia i Ramon, que duu el títol «Exportació de petroli i desenvolupament econòmic. Una Tipologia».

LL. C. i S.